

Teismo praktikos rinkinys

Byla T-305/13

Servizi assicurativi del commercio estero SpA (SACE)

ir

**Sace BT SpA
prieš
Europos Komisiją**

„Valstybės pagalba — Eksporto kreditų draudimas — Valstybės įmonės savo dukterinės bendrovės išsipareigojimų perdraudimas — Kapitalo injekcijos dukterinės bendrovės nuostoliams padengti — Valstybės pagalbos sąvoka — Priskyrimas valstybei — Privataus investuotojo kriterijus — Pareiga motyvuoti“

Santrauka – 2015 m. birželio 25 d. Bendrojo Teismo (septintoji kolegija) sprendimas

- 1. Valstybių teikiama pagalba — Sąvoka — Valstybės įmonės suteikta pagalba — Valstybės kontroliuojama įmonė — Pagalbos priemonės priskiriamumas valstybei — Įtraukimas — Visi požymiai, į kuriuos reikia atsižvelgti*
(SESV 107 straipsnio 1 dalis)
- 2. Valstybių teikiama pagalba — Sąvoka — Valstybės įmonės suteikta pagalba — Valstybės kontroliuojama įmonė — Pagalbos priemonės priskiriamumas valstybei — Įtraukimas — Požymiai, į kuriuos reikia atsižvelgti — Kelių ministerijų skiriami valdybos nariai — Nepakankamumas*
(SESV 107 straipsnio 1 dalis)
- 3. Valstybių teikiama pagalba — Sąvoka — Valstybės įmonės suteikta pagalba — Valstybės kontroliuojama įmonė — Pagalbos priemonės priskiriamumas valstybei — Įtraukimas — Šios įmonės veiklos nevykdymas rinkoje įprastomis konkurencijos su privačiais ūkio subjektais sąlygomis — Požymiai, į kuriuos reikia atsižvelgti*
(SESV 107 straipsnio 1 dalis)
- 4. Valstybių teikiama pagalba — Komisijos sprendimas — Teisminė kontrolė — Ribos — Teisėtumo vertinimas atsižvelgiant į priimant sprendimą žinomas aplinkybes*
(SESV 108 straipsnio 2 dalis ir SESV 263 straipsnis)
- 5. Valstybių teikiama pagalba — Sąvoka — Vertinimas taikant privataus investuotojo kriterijų — Atsižvelgimas į paramos priemonių priėmimo momentu turimą informaciją ir kontekstą*
(SESV 107 straipsnio 1 dalis)

6. *Valstybių teikiama pagalba — Administracinė procedūra — Komisijos pareigos — Rūpestingas ir nešališkas tyrimas — Atsižvelgimas į kuo išsamesnius ir kuo patikimesnius įrodymus — Pareigos apimtis*

(SESV 108 straipsnio 2 dalis)

7. *Valstybių teikiama pagalba — Sąvoka — Vertinimas taikant privataus investuotojo kriterijų — Vertinimas atsižvelgiant į visas reikšmingas ginčijamų veiksmų aplinkybes ir į jų kontekstą — Valstybės narės pareiga pateikti objektyvius ir patikrinamus duomenis, atskleidžiančius jos veiklos ekonominį pobūdį*

(SESV 107 straipsnio 1 dalis)

8. *Valstybių teikiama pagalba — Administracinė procedūra — Pagalbos dydžio nustatymas — Nuoroda į ankstesnius sprendimus — Nepriimtinumai*

(SESV 107 straipsnio 1 dalis ir SESV 296 straipsnis)

9. *Valstybių teikiama pagalba — Sąvoka — Vertinimo kriterijus — Operacijos pagrįstumas privataus investuotojo, besilaikančio vidutinės trukmės ar ilgojo laikotarpio politikos, požiūriu*

(SESV 107 straipsnio 1 dalis)

1. Vienintelės aplinkybės, kad valstybės įmonė yra kontroliuojama valstybės, nepakanka, jog priemonės, kurių ėmėsi įmonė, būtų priskirtos valstybei. Taip pat reikia išnagrinėti, ar viešosios valdžios institucijos turi būti laikomos vienaip ar kitaip susijusiomis su šių priemonių priėmimu.

Šiuo atveju konkretaus valstybės kišimosi sąvoka turi būti suprantama taip, kad aptariama priemonė buvo priimta viešosios valdžios institucijoms darant įtaką ar faktiškai joms prižiūrint arba kad tokios įtakos ar kontrolės nebuvimas yra neįtikimas ir nėra reikalo nagrinėti tokio jos kišimosi į priemonės turinį poveikio. Konkrečiai kalbant, siekiant įvykdyti priskiriamumo sąlygą negalima reikalauti įrodyti, jog valstybės įmonės elgesys būtų buvęs kitoks, jei ji būtų veikusi savarankiškai. Dėl nagrinėjama priemonė siekiamų tikslų pažymėtina, kad, nors ir galima į juos atžvelgti vertinant priskiriamumą, jie neturi lemiamos reikšmės.

Beje, valstybės įmonei dėl jos teisinės formos suteiktas savarankiškumas nėra kliūtis valstybės galimybei daryti lemiamą įtaką priimant tam tikras priemones. Kadangi galimas konkretus valstybės dalyvavimas negali būti atmestas remiantis savarankiškumu, kurį iš principo turi valstybės įmonė, tokio dalyvavimo įrodymas gali būti pateiktas remiantis visais reikšmingais teisiniais ar faktiniais duomenimis, kurie gali sudaryti pakankamai tikslų ir sutampančių požymių, kad valstybė daro realią įtaką ar vykdo priežiūrą, rinkinį.

(žr. 41, 48, 51 punktus)

2. Per valstybės įmonę teikiamos pagalbos srityje aplinkybė, kad bent pradinis tokios įmonės valdybos narių skyrimas pagal specialią teisės aktuose įtvirtintą nuostatą turi būti vykdomas derinant su įvairiomis svarbiomis ministerijomis, patvirtina ypatingus šios įmonės ir viešosios valdžios institucijų ryšius ir gali būti požymis, kad viešosios valdžios institucijos dalyvauja valstybės įmonės veikloje. Tačiau, nors šie organizaciniai ryšiai yra reikšmingi tiek, kiek jie parodo ribotą aptariamą valstybės įmonės nepriklausomumą nuo valstybės, vien tik jų nepakanka, kad būtų galima įrodyti konkretų valstybės dalyvavimą priimant ginčijamas priemones, ir jie turi būti vertinami kartu su kitais požymiais.

(žr. 61, 63 punktus)

3. Dėl valstybės eksporto kreditų draudimo įmonės veiklos vykdymo rinkoje įprastomis konkurencijos su privačiais ūkio subjektais sąlygomis ir dėl klausimo, ar valstybės įmonės naudojasi šia įmone, kad palaikytų įmonių sistemą aptariamoje valstybėje narėje ir sudarytų palankesnes sąlygas šalies ekonominiam vystymuisi, pažymėtina, kad toliau išvardyti su priemonių, kurias Komisija kvalifikuoja kaip valstybės pagalbą, priėmimo kontekstu susiję bendrieji požymiai, vertinant juos kaip visumą, leidžia teisiškai įrodyti, kad šios priemonės priskirtinos valstybei narei, turint omenyje jų svarbą pastarosios ekonomikai.

Pirma požymis, susijęs su politinės rizikos, katastrofų rizikos, ekonominės, komercinės ir valiutų kurso rizikos bei papildomos rizikos, kurią tiesiogiai ar netiesiogiai patiria ūkio subjektai (ir su jais susijusios ar jų valdomos bendrovės, įskaitant užsienio bendroves), vykdydami veiklą užsienyje ir susijusią su aptariamą valstybės ekonomikos tarptautiniu aspektu, draudimu, priskiriamas bendrojo intereso užduočiai, kuri viršija vienintelę neprekinės rizikos draudimo užduotį, nepriklausančią konkurencingam sektoriui.

Antra, dėl su valstybės garantija, kuria naudojasi minėta valstybės įmonė, susijusio požymio pažymėtina, kad nors jis susijęs tik su jos veikla konkurencingam sektoriui nepriklausančiame rizikos draudimo sektoriuje, šis požymis vis dėlto patvirtina, kad nagrinėjamos įmonės veikla būdinga ne rinkos sąlygomis veikiančiai komercinei eksporto kreditų draudimo bendrovei, o valstybinei draudimo bendrovei, kuriai taikomas išimtinis statusas ir kuri siekia viešosios valdžios institucijų nustatytų tikslų skatinti ekonomiką; ši bendrovė yra priemonė skatinti eksportą konkrečiai naudojantis valstybės garantija.

Trečia, nors požymis, kuris susijęs su nacionalinių audito rūmų kasmet atliekama šios įmonės apskaitos kontrole ir su šios valstybės Ekonomikos ir finansų ministerijos pareiga kiekvienais metais aptariamą valstybės narės parlamentui pateikti nagrinėjamos įmonės veiklos ataskaitą, savaime neturi lemiamos reikšmės, jis vis dėlto liudija aptariamą valstybės narės valstybės interesus, susijusius su šios įmonės veikla, todėl yra reikšmingas kaip požymių visumos, kuria gali remtis Komisija priemonę kvalifikuodama kaip valstybės pagalbą, elementas.

Ketvirta, dėl požymio, susijusio su Ministerijų ekonominio planavimo komiteto tvirtinamu numatomų nagrinėjamos įmonės draudimo išipareigojimų bei su konkrečia rizika susijusių finansinių poreikių planu ir su šio komiteto nustatomomis bendromis su neprekinė rizika susijusių išipareigojimų, kuriuos gali priimti nagrinėjama įmonė, ribomis, pažymėtina, kad šio komiteto, kuris yra aukščiausias aptariamą valstybės narės ekonomikos politikos koordinavimo ir valdymo organas, tvirtina prognozių planą, įrodo, kad ši įmonė veiklą vykdo neturėdama visiškai savarankiško valdymo, todėl gali būti laikoma vykdančia veiklą su viešosios valdžios institucijų priežiūra, bent jau kiek tai susiję su svarbių sprendimų priėmimu.

Šiomis aplinkybėmis, atsižvelgiant į priemonių, kurias Komisija kvalifikuoja kaip valstybės pagalbą, apimtį ir tikslą, šių požymių visuma įrodo, kad viešosios valdžios institucijos nedalyvavimas nustatant ginčijamas priemones yra neįtikimas.

(žr. 66, 67, 71–74, 76, 77, 81, 82 punktus)

4. Žr. sprendimo tekstą.

(žr. 83, 94, 133 punktus)

5. Valstybės pagalbos srityje taikant rinkos ekonomišką sąlygomis veikiančio privataus investuotojo kriterijų siekiama nustatyti, ar bet kokia forma įmonei suteikta nauda iš valstybės išteklių dėl savo poveikio iškreipia ar gali iškreipti konkurenciją ir daryti įtaką valstybių narių prekybai. Šiuo klausimu SESV 107 straipsnio 1 dalyje viešosios valdžios subjekto taikomos priemonės neskirstomos pagal jų priežastis ar tikslus, o apibrėžiamos pagal daromą poveikį.

Siekiant išnagrinėti, ar valstybė narė arba viešosios valdžios subjektas elgėsi kaip rinkos ekonomikos sąlygomis veikiantis atsargus investuotojas, būtina suprasti laikotarpio, kuriuo buvo taikytos aptariamoms priemonėms, aplinkybes, kad būtų galima įvertinti valstybės narės arba viešosios valdžios subjekto elgesio ekonominį racionalumą ir taip susilaikyti nuo bet kokio vertinimo, pagrįsto vėlesne situacija. Viešųjų ir privačių ūkio subjektų elgesys turi būti lyginamas pagal tai, kokio požiūrio per aptariamą operaciją panašiomis aplinkybėmis būtų laikęsis privatus investuotojas, atsižvelgdamas į turimą informaciją ir tuo metu numatomą raidą. Todėl retrospektyvus konstatavimas, kad valstybės narė ar viešosios valdžios subjektas turėjo realios naudos iš įvykdytos operacijos, neturi jokios reikšmės. Taip yra būtent tais atvejais, kai Komisija valstybės pagalbos buvimą nagrinėja atsižvelgdama į priemonę, apie kurią jai nebuvo pranešta ir kurią atitinkamas viešosios valdžios subjektas jau buvo įgyvendinęs jos vykdomo nagrinėjimo momentu.

(žr. 92–94 punktus)

6. Remiantis principais dėl įrodinėjimo naštos valstybės pagalbos srityje, Komisija privalo įrodyti, kad tokia pagalba buvo teikiama. Todėl Komisija privalo aptariamų priemonių tyrimo procedūrą vykdyti rūpestingai ir nešališkai, kad, priimdama galutinį sprendimą dėl pagalbos egzistavimo ir, jei reikia, dėl jos nesuderinamumo ar neteisėtumo, turėtų kuo išsamesnių ir kuo patikimesnių įrodymų.

Todėl, jei paaiškėja, kad privataus investuotojo kriterijus gali būti taikomas, Komisija privalo paprašyti atitinkamos valstybės narės jai pateikti visą reikšmingą informaciją, kuri jai leistų patikrinti, ar šio kriterijaus taikymo sąlygos yra įvykdytos. Jei valstybė narė Komisijai pateikia prašomą informaciją, ši institucija privalo atlikti bendrą vertinimą atsižvelgdama į visus svarbius duomenis, kuriais remdamasi gali nustatyti, ar įmonė gavėja nebūtų akivaizdžiai gavusi panašių lengvatų iš privataus ūkio subjekto.

(žr. 95, 96, 112, 184–186 punktus)

7. Per valstybės pagalbos kontrolės administracinę procedūrą ir, konkrečiai, taikant privataus investuotojo kriterijų, valstybė narė privalo Komisijai pateikti objektyvius ir patikrinamus duomenis, kuriais remiantis taptų aišku, kad šios valstybės ar viešosios valdžios subjekto sprendimas grindžiamas išankstiniais ekonominiais vertinimais, panašiais į tuos, kuriuos šios bylos aplinkybėmis racionalus privatus ūkio subjektas, esantis kuo panašesnėje į šios valstybės ar viešosios valdžios subjekto padėtyje, būtų padaręs prieš imdamasis aptariamoms priemonėms, kad nustatytų tokios investicijos pelningumą ateityje.

Šiuo tikslu prieš priimant nagrinėjamą priemonę užsakytų nepriklausomų konsultacijų bendrovių studijų pateikimas per administracinę procedūrą gali būti laikomas įrodymu, kad valstybė narė arba viešosios valdžios subjektas šią priemonę įgyvendino kaip rinkoje veikiantis ūkio subjektas.

Tačiau ekonominio vertinimo duomenys, kuriuos turi pateikti pagalbą teikiantis viešosios valdžios subjektas, turi būti vertinami *in concreto*, o jų turinys priklauso nuo patiriamos ekonominės rizikos pobūdžio ir apimtys. Konkrečiai kalbant, jie turi būti suformuluoti atsižvelgiant į nagrinėjamos operacijos pobūdį ir sudėtingumą, turto vertę, nagrinėjamas prekes ar paslaugas ir bylos aplinkybes.

(žr. 97, 98, 121, 122, 178 punktus)

8. Kad įrodytų, jog buvo suteikta pagalba, Komisija negali apsiriboti nuoroda į savo ankstesnius sprendimus. Atsižvelgdama į taikomus teisės aktus ji privalo atlikti rūpestingą ir nešališką visos turimos objektyvios informacijos tyrimą. Tas pats taikytina ir tuo atveju, kai Komisija nustato pagalbos, kurią nurodo susigrąžinti, dydį. Iš tiesų, jeigu Komisija nusprendžia nurodyti susigrąžinti nustatytą sumą, ji privalo nustatyti pagalbos, kuria įmonė pasinaudojo, vertę taip tiksliai, kiek leidžia bylos aplinkybės.

Tuo remiantis darytina išvada, kad Komisija negali įvykdyti pareigos motyvuoti paprasčiausiai darydama nuorodą į kitoje byloje sukurtą metodiką ir nepateikdama jokio kito paaiškinimo dėl šios metodikos tinkamumo vertinant priemonę, kuri galbūt yra valstybės pagalba, kitomis faktinėmis aplinkybėmis.

(žr. 149, 152–154 punktus)

9. Valstybės pagalbos srityje siekiant įvertinti, ar valstybinio investuotojo įnašas į įmonės kapitalą atitinka privataus investuotojo kriterijų, privataus investuotojo elgesys, su kuriuo turi būti lyginamas valstybinio investuotojo elgesys, nebūtinai yra eilinio investuotojo, kuris investuoja kapitalo siekdamas pelningumo daugiau ar mažiau trumpuoju laikotarpiu, elgesys. Šis elgesys turi būti bent toks, kaip privačios kontroliuojančiosios bendrovės ar privačios įmonių grupės, siekiančios struktūrinės, globalios ar sektoriaus politikos ir besivadovaujančios ilgesnio laikotarpio pelningumo perspektyvomis.

Kadangi reikalavimas atlikti išankstinį ekonominį vertinimą skirtas tik nagrinėjamos valstybės įmonės elgesiui palyginti su panašioje padėtyje esančio racionalaus privataus investuotojo elgesiu, šis reikalavimas atitinka vienodo požiūrio į viešąjį ir privatųjį sektorius principą, pagal kurį valstybės narės gali investuoti į ūkinę veiklą, o įprastas rinkos sąlygas atitinkančiomis aplinkybėmis tiesiogiai ar netiesiogiai valstybės skirtas kapitalas įmonei neturi būti laikomas valstybės pagalba.

Beje, valstybinio investuotojo turima diskrecija neatleidžia nuo pareigos atlikti tinkamą išankstinį ekonominį vertinimą. Tiesa, galima atskirti galimos projekto grąžos vertinimą, kurį atlikdamas valstybinis investuotojas turi tam tikrą diskreciją, ir nagrinėjamą, kurį šis investuotojas atlieka, kad nustatytų, ar grąža jam yra pakankama aptariamoms investicijoms įgyvendinti, – šio nagrinėjimo atžvilgiu jo diskrecija yra mažesnė, nes galima palyginti nagrinėjamą operaciją su kitomis galimybėmis investuoti kapitalą. Tačiau valstybinio investuotojo turima diskrecija vertinant galimą projekto grąžą neatleidžia šio investuotojo nuo pareigos atlikti ekonominį vertinimą, grindžiamą turimų duomenų ir prognozuojamos įvykių raidos analize, kuris būtų tinkamas atsizvelgiant į operacijos pobūdį, sudėtingumą, svarbą ir kontekstą.

(žr. 181, 187, 188 punktus)